

- Projekt Artemis: závěry výzkumu 2
- Možnosti a limity psychoterapie obětí sexuálního násilí 4
- Psychoterapie po znásilnění 5
- Oslavy Dne proti násilí na ženách 5
- Znásilnění u nás a v Evropě 6
- Dosažitelná pomoc obětem trestných činů 7
- Vzdělávání 2021 8

AKTUALITY

Zahajujeme nový mezinárodní projekt

V průběhu letošního roku jsme se věnovali přípravě projektu zaměřeného na náhradu škody a zejména nemajetkové újmy vzniklé obětem domácího a sexuálního násilí, nazvaného VICO. Přípravy přinesly své ovoce, Evropská komise projekt podpořila a v lednu ho začneme realizovat.

Těšíme se na první oficiální setkání s projektovými partnery, jimiž jsou bulharská organizace Bulgarian Gender Research Foundation (BGRF) a maďarská organizace Patent.

Společně se budeme věnovat výzkumu soudních rozhodnutí týkajících se odškodnění a uspořádáme kulaté stoly a školení. Zformulujeme také doporučení pro odborníky, jak v zájmu obětí zlepšit praxi v této oblasti, která v závěru projektu vydáme formou příruček. O průběhu projektu Vás budeme průběžně informovat. (red)

Ve třech se to lépe táhne ... proti násilí na ženách

Společně s organizacemi Acorus – centrum pro oběti domácího násilí, z. ú. a ROSA – centrum pro ženy, z. s. jsme se sdružili v Koalici NeNa, koalici specializovaných center pro ženy zažívající násilí.

Proč? Aby žádná z forem násilí na ženách, včetně domácího násilí, nebyla tolerována či bagatelizována a aby všechny ženy, které mají zkušenost s násilím ve vztazích, měly přístup k odborné a komplexní pomoci.

Čemu konkrétně se věnujeme?

- Budujeme síť profesionálních organizací poskytujících přímou podporu ženám zažívajícím násilí ve vztahu.
- Prosazujeme přístup zaměřený na potřeby a silné stránky každé konkrétní ženy zažívající násilí.
- Umíme vyhodnotit rizikové faktory násilí ve vztazích a rozpoznat jeho projevy. Považujeme za důležité ná-

silí pojmenovat. Zásadní je také, aby jasně zaznělo, že za něj je odpovědný ten, kdo se ho dopouští.

- Pomáháme dětem ohroženým násilím v rodině. Vycházíme z principu, že děti mohou být v bezpečí, pouze pokud je v bezpečí oběť, zpravidla jejich matka.
- Pomáháme ženám, které zažívají násilí ve vztahu. Pracujeme s nimi od jeho prvotních projevů až po ty, které přetrvávají či nastávají po rozchodu. Odchodem totiž násilí nekončí.

Chcete se dozvědět víc? Navštivte náš web www.koalicenena.cz. (red)

ne eu ne násilí na ženách

Překážky ochrany obětí genderově podmíněného násilí na úrovni EU

Výzkum realizovaný v rámci **projektu Artemis**, o kterém jsme Vás informovali již v minulých číslech *Zpravodaje*, je u konce. V tomto mezinárodním projektu se proFem spolu s organizacemi z Itálie, Chorvatska, Řecka a Kypru zaměřuje na právní institut evropského ochranného příkazu, který umožňuje ochranné příkazy vydané v trestních věcech v rámci jednoho členského státu uplatňovat i v jiném členském státě EU.

Evropský ochranný příkaz (anglicky European Protection Order – EPO) je součástí české legislativy od roku 2015, kdy byl transponován na základě Směrnice 2011/99/EU. Od jeho zavedení do národních legislativ členských států v roce 2015 bylo v EU vydáno pouze 7 EPO, ačkoliv například v roce 2010 poživalo ochrany některého ochranného opatření v souvislosti s genderově podmíněným násilím na území EU až 100 000 žen. Mezi státy, které EPO vydaly, se

s jedním případem řadí také Itálie, a to jako jediná ze zemí, v nichž projekt Artemis probíhá. V České republice nebyl dle oficiálních údajů dosud vydán ani uznán žádný. V průběhu výzkumu nám byly státními institucemi poskytnuty statistiky uvádějící čísla odlišná, ty se však ukázaly být chybné. Nepřesnost údajů při sběru dat je nicméně jen jeden z mnoha problémů, které byly v rámci tohoto výzkumného šetření odhaleny.

Příliš odlišné národní legislativy jednotlivých států EU

V prvotní fázi výzkumu byly provedeny analýzy národních legislativ a politik orientovaných na genderově podmíněné násilí v souvislosti s ochrannými příkazy, na jejichž základě lze EPO vydat, a samotným EPO. Následovala komparativní analýza těchto národních reportů. Výsledná zjištění jasně ukázala, že nezbytným faktorem pro efektivní fungování EPO je harmonizace národních legislativ na úroveň, která

povede k vytvoření společného koncepčního rámce v EU. Již mezi pěti participujícími státy můžeme najít mnoho odlišností. Na rozdíl od České republiky, Řecka či Itálie, které se ve svých národních akčních plánech orientují na boj proti genderově podmíněnému násilí, se státy jako Chorvatsko a Kypr omezují pouze na boj proti domácímu násilí. To se u nich poté projevuje specifickými zákony, které se vztahují pouze na násilí páchané v rodině. U těchto dvou států lze obecně spatřit nižší úroveň ochrany obětí. V Chorvatsku se naprostá většina případů partnerského násilí posuzuje pouze jako přešůpek a Kypr dosud stále neuzákonil stalking jako trestný čin. Tato nedostatečná národní právní úprava má posléze významný vliv na výkon EPO. Například pokud je vydán v Itálii z důvodu stalkingu, na Kypru z důvodu bez-trestnosti uznán nebude.

EPO nelze vydat na základě nejčastějšího předběžného opatření chránícího před domácím násilím

Dalším problematickým aspektem legislativní úpravy EPO je u participujících zemí nemožnost jeho vydání na základě všech ochranných příkazů dle občanského, trestního, správního a přestupkového práva, ačkoli jejich účelem je ochrana obětí stejně jako v případech EPO. Zejména v České republice je k ochraně před domácím násilím nejčastěji využíván institut vykázání dle zákona o policii či předběžné opatření dle zákona o zvláštních řízeních soudních. Tyto právní nástroje ukládané mimo trestní řízení jsou však z aplikace EPO vyňaty. Dosavadní praxe je taková, že pokud bylo předběžné opatření vydáno již v rámci občanského řízení, zůstává nadále v platnosti i po zahájení trestního řízení. Z tohoto důvodu pak orgány činnými v trestním řízení není vydáno trestní předběžné opatření, přestože by oběti poskytovalo silnější ochranu. Určitým řešením dané situace by mohlo být uzákonění automatické povinnosti vydat při zahájení trestního řízení nové předběžné opatření dle trestního řádu.

Sankce za porušení ochranných příkazů jsou nízké

Nedostatečně upraveno je v České republice rovněž trestání pachatele při porušení předběžného opatření. Za porušení je primárně uložena pořádková pokuta či jiné předběžné opatření. Ani tyto sankce ale pachatele zpravidla neodradí

od toho, aby v dané trestné činnosti nadále pokračoval. Navíc v případech domácího násilí mohou uložené pokuty způsobit finanční zátěž nejen pachateli, ale také samotné oběti. Ukládání těchto mírnějších sankcí bohužel často převažuje i tam, kde jsou splněny zákonné podmínky pro užití mnohem účinnějších prostředků, jako je vzetí do vazby nebo vyhoštění a odsouzení pro maření úředního rozhodnutí dle § 337 TZ. Co se týče porušení návazného opatření vydaného na základě uznaného EPO, lze za něj v ČR uložit pouze pořádkovou pokutu. Ta se ale může jevit jako nedostatečná, zejména v porovnání s článkem 11 odst. 2 písm. c) směrnice o evropském ochranném příkazu, která umožňuje přijetí jakéhokoli naléhavého a předběžného opatření za účelem ukončení porušování opatření.

Oběti se nemají od koho dozvědět o svém právu na ochranu prostřednictvím EPO

Poměrně nízké povědomí o existenci a užití EPO vyplynulo z rozhovorů se zástupci policie a neziskových organizací pomáhajících obětem trestných činů v rámci kvalitativní části výzkumu. Právě tyto osoby jsou pro oběti trestné činnosti při získávání informací o jejich právech klíčové. Jestliže nejsou schopny poskytnout informace týkající se EPO obětem ani ony, nemůžeme se posléze divit, pokud se bude, jako je tomu nyní, jednat o nevyužívaný institut. Zarážející je naše zjištění i proto, že národní legislativa povinnost informovat oběti o možnosti požádat o vydání EPO přímo stanovuje. V praxi toto ustanovení zpravidla v důsledku nedostatečné znalosti naplňováno není. Vyjma České republiky a Itálie není tato povinnost ani uzákoněna.

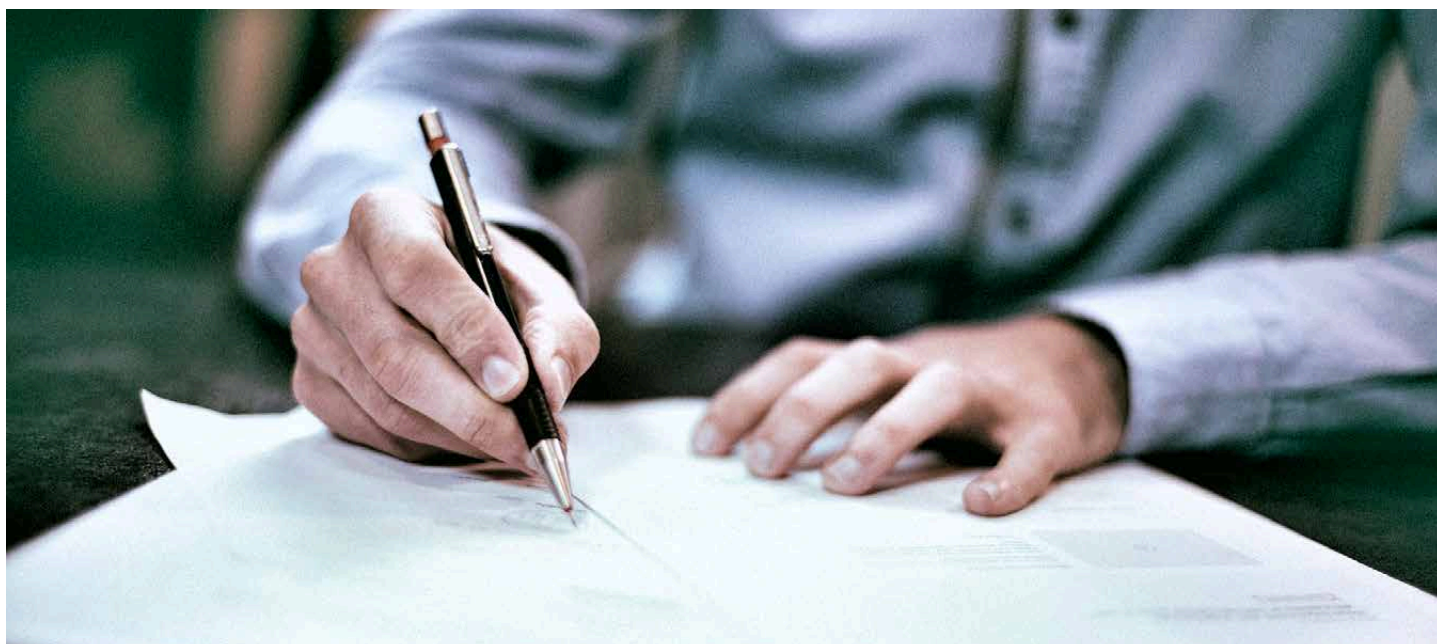
Důležitou část výzkumu tvořila anketa za účasti občanů EU, odborníků z řad právních profesí a pracovníků organizací pomáhajících obětem. Celkem bylo dotázáno 2998 osob, z toho 300 tvořili respondenti z České republiky. Závěry jed-

noznačně ukázaly na nízkou až minimální informovanost o EPO, a to na straně jak laické, tak i odborné veřejnosti. Šanci na zlepšení můžeme spatřit ve vysokém zájmu právníků a pracovníků neziskových organizací o účast na vzdělávacích kurzech a seminářích na toto téma. Zajištění jejich konání by spolu s vytvořením ucelené informační platformy či edukativní kampaně v budoucnu mohlo vést ke zlepšení situace ve všech státech projektu. Toto tvrzení podporují i výsledky výzkumu, kdy ti respondenti, kteří se již takového druhu školení v minulosti zúčastnili, v mnohem větší míře informovali své klienty o jejich právu na využití EPO.

Nedostatečný monitoring porušování ochranných příkazů

Závěrem je nutné upozornit na již výše zmíněný problém společný všem zemím projektu Artemis, bez jehož vyřešení je prakticky nemožné monitorování využívání EPO. Tím je nejednotný systém sběru údajů o vydaných předběžných opatřeních (na vnitrostátní úrovni) a EPO (na úrovni EU). Tato data jsou vedena zmatečně, vzájemně se u jednotlivých zdrojů liší a v některých zemích nejsou takové statistiky vedeny vůbec. Východiskem se jeví vytvoření centralizovaného systému sběru dat, který by měl zahrnovat údaje o počtu EPO vydaných nebo uznaných ve všech partnerských zemích. Aby byly ale údaje použitelné, musí být jasně uvedeno, jaké ochranné příkazy byly v daném případě vydány a pro jaký trestný čin bylo vedeno případné trestní řízení. Systém by měl zahrnovat také údaje o porušení vnitrostátních ochranných příkazů a EPO, jakož i o uložených sankcích. Nutností je rovněž stanovit a posílit mechanismy pro sledování dodržování předběžných opatření a EPO. S výjimkou Chorvatska lze totiž v ostatních státech zpravidla zjistit porušení uložených opatření pouze tak, že je oběť sama nahlásí.

Markéta Uhlířová

Možnosti a limity jednotlivých psychoterapeutických přístupů pro práci s oběťmi sexuálního násilí

Dne 24. 11. 2020 proběhl online kulatý stůl s názvem Možnosti a limity jednotlivých psychoterapeutických přístupů pro práci s oběťmi sexuálního násilí. Tento kulatý stůl realizoval proFem k příležitosti Mezinárodního dne proti násilí na ženách.

Záměrem setkání bylo sdílet zkušenosti s terapeutickou prací s oběťmi sexuálního násilí, pojmenovat vhodné a funkční postupy a způsoby práce a diskutovat nevhodnější teoretická východiska pro práci s traumatem v kontextu sexuálního násilí.

Kulatého stolu se zúčastnili a zúčastnily: Mgr. Naďa Gubová, Mgr. Jana Hrazdilová, Mgr. Petr Odstrčil, Mgr. Iva Peterková, PhDr. Dana Pokorná, Bc. Jitka Poláková, Mgr. Natália Schwab Figusch, Mgr. Iveta Urbánková, PhDr. Martina Venglářová a PhDr. Štěpán Vymětal, Ph.D.

Společná diskuze těchto odbornic a odborníků vyústila v sepsání prvotního podkladu pro vytvoření vhodného psychoterapeutického rámce individuální a skupinové psychoterapie pro oběti sexuálního násilí, který uvádíme níže.

Co pomáhá při psychoterapeutické práci s oběťmi sexuálního násilí

V rámci psychoterapeutické práce s oběťmi sexuálního násilí doporučujeme dlouhodobější integrativní přístup pracující s obrannými mechanismy, přenosem a protipřenosem, zaměřený na znalost traumatu, jeho dynamiky a procesů na úrovni tělesné, kognitivní, emoční i duchovní. Důraz klademe též na orientaci ve vývojové psychologii a teorii attachmentu. Samozřejmostí je důsledné dodržování etických zásad vyplývajících z profesní i osobní zodpovědnosti psychoterapeuta.

Konkrétně se pak odbornice a odborníci shodují na těchto šesti základních aspektech, ze kterých by účinná psychoterapeutická práce s oběťmi sexuálního násilí měla vycházet:

1) Vytvoření bezpečného prostoru pro přijetí člověka s jeho jedinečným příběhem:

- důvěra v příběh klienta/klientky
- respektující přístup bez hodnocení a obviňování
- navázání dobrého a přiměřeného terapeutického vztahu
- podpora úcty a respekt k individuálním potřebám a specifikům
- respekt k individuálnímu tempu každého klienta/klientky
- nastavení hranic (v terapii, vlastních i s okolím)

2) Pojmenování zkušenosti se sexuálním násilím:

- netrvat na uceleném převyprávění příběhu včetně detailů
- bez podsouvání traumatizace
- s respektem k možnému citovému vztahu k násilné osobě

- vyhnout se retraumatizaci – neotevírat nic, co již není otevřeno
- práce s pocity viny, naučenou bezmocí, studem

3) Práce s emocemi:

- normalizace
- abreakce
- katarze

4) Edukace:

- porozumění sobě a historickým souvislostem
- porozumění traumatickému procesu
- porozumění provázanosti psychosomatických projevů s traumatem
- porozumění vlastní odolnosti a zvládacím strategiím

5) Integrace traumatu:

- znovupropojení oddělených částí na všech úrovních (tělo, emoce, mysl)
- antidotum (zážitek toho, co klient/klientka tenkrát potřeboval/a)
- rekonstrukce zdravých ego struktur (nepřipravujeme klienta/klientku o fungující obranné mechanismy bez adekvátní „náhrady“)
- bezpečný kontakt se sebou samým, s druhými i okolním světem
- korektivní emoční zkušenost

6) Posttraumatický růst:

- od paralýzy k transformaci (trauma není rozsudek na doživotí)
- prožívání přítomnosti, využívání vnitřních a vnějších zdrojů

Závěrem

Účinnost terapie může být významně podpořena, pokud ostatní aktéři, kteří vstupují do řešení případů sexuálního násilí (např. v trestněprávní rovině) nebo obětem sexuálního násilí poskytují pomoc či podporu (např. zdravotnictví, sociální služby), budou **respektovat výše uvedené aspekty** a tím **předcházet sekundární viktimizaci obětí**. Toho je možné dosáhnout zejména **edukací** těchto odborníků a odbornic, především v oblastech zranitelnosti obětí sexuálního násilí, zajištění subjektivního bezpečí v rámci procesů, podpůrných faktorů, rizik, podpory úcty apod.

Kolektiv psychoterapeutek a psychoterapeutů

Kulatý stůl byl realizován v rámci projektu proFem 2.0 – analýza potřeb a nastavení služeb pro oběti sexuálního násilí, který je pod registračním číslem CZ.03.3.X/0.0/0.0/17_083/0014018 podpořen z Operačního programu Zaměstnanost.

Jak může probíhat psychoterapie po znásilnění

Do poradny přichází mladá žena. Zhruba před půl rokem měla krátkou známost s ženatým mužem, kolegou (nikoli ze společné firmy, ale z oboru). Byla krátce po rozchodu a hledala u něj útěchu. Jednoho dne se s ním potkala na pracovní cestě. Šli spolu do hotelu, k němu na pokoj. V průběhu večera na ni muž vyvíjel velký nátlak, svolila tedy k mazlení. Následně ji přes její odpor (především slovní, ale i fyzický – odstrkovala jej rukama) donutil k sexuálnímu styku. Od té doby už se nestýkají.

Klientka tento zážitek potlačila. Přesvědčila se, že se stykem souhlasila, protože do hotelu šla dobrovolně. Stále však vnímá velmi nepříjemné pocity, je roztržitá, nesoustředěná, cítí neustálé obavy. Když se jí zážitek připomene, cítí nevolnost, cítí se **ochromena a ničeho není schopna**. Nyní má novou známost a má velké problémy v sexuální oblasti, intimita jí není příjemná. Protože nový partner její psychický blok vnímal, svěřila se mu se svým zážitkem. **Ten následně kontaktoval naši poradnu a klientku do ní doprovází.**

Klientka říkala, že chce podat **trestní oznámení za znásilnění**, ptala se na své možnosti. V konzultaci byl **velmi aktivní partner**, klientka spíše submisivní, zamlklá. Odpovídala na dotazy, jinak mluvil partner. Po konzultaci s právníkem byla

klientce doporučena **souběžná podpůrná terapie**, aby ustála trestní řízení. Klientka tedy spolupracovala s právníkem, se kterým sepisovala trestní oznámení, a zároveň zahájila individuální terapii.

V počátku spolupráce v terapii bylo hlavním tématem trestní řízení. Terapeutka s klientkou pracovala na zvědomování zdrojů a jejich posilování, aby zvládla celý proces. Klientka si více zvědomovala, proč se rozhodla pro trestní oznámení. Z počátku mluví o potřebě spravedlnosti, po několika sezeních si však uvědomuje, že se cítí být tlačena stávajícím partnerem. V terapii **dochází ke změně zakázky**, kdy klientka nejdříve řeší aktuální vztah, ale dochází jí, jak je ovlivnitelná svým okolím, nerozhodná a potřebuje ostatní, aby se nechala řídit. (To se projevuje i ve stávajícím vztahu.) Více s terapeutkou **pracuje na osobní jistotě, sebevědomí**.

V terapii terapeutka klade důraz na bezpečné prostředí, nechává klientce prostor, aby **ventilovala své pocity, aby sama určovala témata hovoru**. Normalizuje klientčiny pocity, klade důraz na to, že to **není vina klientky**.

Klientka se setkává se situacemi, kdy se jí znovu vrací zážitek z onoho večera. Znovuprožívá nepříjemný zážitek. Cítí se, jako by byla znovu na onom pokoji. Společně s terapeutkou hledá cesty a nástroje, jak tyto **flashbacky lépe zvládat**. Postupně dostává klientka tyto **pocity pod kontrolu**. Stále cítí nepříjemné pocity, ale vzpomínky na sexuální napadení ji neparalyzují, dokáže s nimi fungovat.

Klientka v terapii **ustupuje od trestního oznámení**. Emoce dostává pod kontrolu. Ví, že chování jejího kolegy, jeho nátlak a nerespektování odmítnutí, nebylo správné, ale už nemá potřebu pachatele konfrontovat. Více se zaměřuje na **sebe a na své pocity nejistoty a nerozhodnosti**.

Nada Gubová

Oslavili jsme Mezinárodní den proti násilí na ženách

Datum 25. 11. je již tradičně věnováno boji proti násilí na ženách. My jsme v tento den nebojovali, naopak jsme ho náležitě oslavili.

Ředitelka naší organizace Jitka Poláková vystoupila na mezinárodní online konferenci **Násilí na ženách a pandemie covid-19** pořádané Úřadem vlády ČR. Představila opatření a kroky, kterými neziskové organizace a Výbor pro prevenci domácího násilí a násilí na ženách reagovaly na zhoršenou situaci obětí domácího a sexuálního násilí od počátku pandemie.

Záznam celé konference si můžete přehrát na **facebookové stránce** vládní kampaně To je rovnost. O našich službách v době pandemie a doporučených předložených ministerstvům jsme Vás informovali v předchozích

číslech Zpravodaje, která jsou ke stažení na **našem webu**.

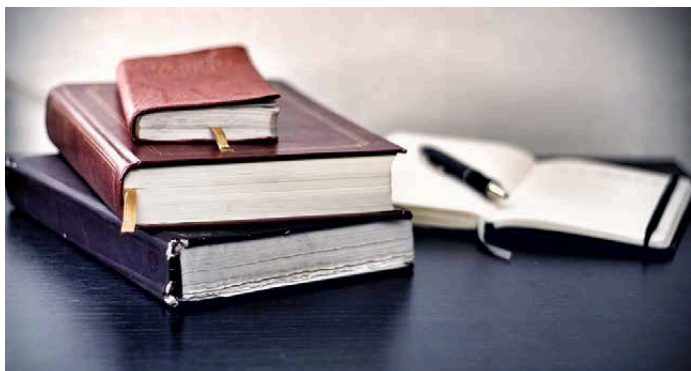
V tento den jsme rovněž spustili kampaň **Proč jsme to nenahlásili** zaměřenou na osvětlení důvodů, proč mnohé oběti a přeživší sexuálního násilí o tomto zážitku mlčí. Ty často tkví v mýtech a předsudcích, jež sexuální násilí oprávdají. Kampaň můžete sledovat a také se do ní sami zapojit na našem facebooku a instagramu. **#ProcJsmeToNenahlasili**

Přidali jsme se i k **16 akčním dnům proti násilí na ženách**, které začínají 25. 11. a končí 10. 12. na Den lidských práv. Jak akční jsme byli, si můžete přečíst v **tomto článku**. (red)

Znásilnění u nás a v Evropě – kam se můžeme dále posouvat v pomoci obětem?

6

Téma znásilnění nedostává u odborné právnické veřejnosti i přes všechny snahy dostatek pozornosti, alespoň co se týká snahy o konstruktivní rozvoj právní úpravy a přístupu orgánů veřejné moci. Nová zpráva **Agentury Evropské unie pro základní práva (anglicky Fundamental Rights Agency, zkráceně FRA)** ukazuje možnosti takového rozvoje.

Jedná se například o **úpravu zákonné definice znásilnění**. To v českém trestním právu definujeme primárně na základě kumulativního splnění dvou aspektů, a to za prvé **vykonání nuceného pohlavního styku** a za druhé **použití násilí**. Vyplyvá to z legální definice a ustálené judikatury. Aby byl čin klasifikován jako znásilnění, musí se **prokázat**, že **styk byl vykonán na oběti proti její vůli**.

Toto však není jediný možný způsob vymezení tohoto trestného činu. V zemích, jako je Švédsko nebo Irsko, se setkáváme s tzv. *consent-based legislation*, tedy **legislativní definicí založenou na souhlasu**. Nepřítomnost souhlasu zde nahrazuje složku násilí jako znaku, který musí být přítomen, aby mohla být naplněna skutková podstata trestného činu znásilnění. Takto stručně se může zdát, že nejde o velký rozdíl, pojďme si však ukázat, proč tomu tak je.

Pokud je znásilnění definováno znakem násilí, je, aby pachatel mohl být odsouzen, vždy potřeba **prokázat**, že k násilí opravdu došlo. To se vedle **zdravotního vyšetření zranění** prokazuje zejména tím, že se **oběť dostatečně silně, ale přesto neúčinně bránila** (a pachatel tudíž musel překonat její odpor). Přitom dnes již víme, že nejčastější obrannou reakcí obětí znásilnění je tzv. **zamrznutí**, jež jim znemožní pohnout se, natož se fyzicky bránit. Druhým problematickým aspektem je fakt, že většina znásilnění se dopustí **osoba známá oběti**, často někdo, ke komu chová důvěru. Dojde k sexuálnímu styku proti vůli jedné ze zúčastněných stran, která během něj subjektivně prožívá strach o svůj život. Jedná se o **silně traumatický zážitek**, mnohdy však **nezahrnuje násilí**. Z tohoto důvodu a též proto, že tělo je pro sexuální styk fyziologicky uzpůsobeno, **nejsou znásilněním způsobeno-**

na zranění. Ta přesto orgány činnými v trestním řízení v případech znásilnění často zůstávají předpokládána a „vyžadována“ k prokázání vykonaného násilí.

Naproti tomu zmíněná legislativa založená na souhlasu nabízí širší definici činu, kterým je **každý pohlavní nebo obdobný styk**, s nímž některá ze zúčastněných stran **nesouhlasila**.

Nabízí se tak jako modernější a flexibilnější právní **úprava znásilnění**, která více odráží realitu. Tomu odpovídá i snaha nadnárodních organizací **prosadit sjednocení evropské legislativy tímto směrem**. Děje se tak například pomocí **Úmluvy Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí**, tzv. **Istanbulské úmluvy**. Na jejím základě již změnilo zákonnou definici třeba Řecko, Chorvatsko nebo Portugalsko.

Úprava legální definice je však jen jedním z prostředků, které by při své realizaci mohly obětem pomoci.

Dalším stěžejním krokem by mohlo být **zavedení non-stop center pro oběti sexuálně motivovaných trestných činů**.

Tato centra již v evropských státech existují, jmenovitě například ve Finsku, Norsku nebo Španělsku. V těchto centrech jsou kromě zdravotní pomoci nabízeny i služby sociálních pracovníků či psychologů. Oběti trestného činu mají k veškeré potřebné pomoci přístup na jednom místě, a to samozřejmě zdarma. I tato centra jsou prostředkem, který **navrhuje Istanbulská úmluva**.

V České republice je zavedení takových center zcela namístě. Organizace pomáhající obětem, orgány veřejné moci a zdravotní centra nemají uniformní postup, jak obětem pomoci. **A specializovaných míst, kam se oběti mohou obrátit, je minimum**. Popsaná **roztržštěnost** jednotlivých složek vytváří v řešení situace oběti **chaos** i přes nejlepší snahy všech zúčastněných.

Česká republika Istanbulskou úmluvu podepsala, bohužel však pod náporom jejích oponentů stále **odkládá její ratifikaci**.

Úmluva by obětem a organizacím jim pomáhajícím usnadnila právní řešení trestných činů. Těm, kteří násilí zažili, by mohla pomoci v uzdravení jak po fyzické, tak psychické stránce.

To je názor, který zastává rovněž FRA. Ta nabádá evropské státy k co nejdřívější ratifikaci úmluvy. Otázkou zůstává, zda to pro vlády těchto států bude dostačující popud.

Celou zprávu agentury FRA si můžete přečíst v angličtině na **tomto odkazu** a zkrácenou verzi v češtině **zde**.

Magdaléna Lemfeldová

Společně usilujeme o skutečnou a dosažitelnou pomoc obětem trestných činů

Advokátka, sociální pracovnice, právník, psychoterapeutka, výzkumnice v oboru kriminologie, soudní znalec...

Zástupci těchto a mnoha dalších profesí se dennodenně setkávají s oběťmi trestných činů, osobně nebo prostřednictvím jejich příběhů. Vědí tudíž, s čím se lidé v této životní situaci potýkají. Jejich společným zájmem je usnadnit jim nesmírně náročné období, které po trestném činu nastává.

Stále panuje situace, kdy mnohé oběti nejzávažnějších trestných činů, mezi něž patří týrání osoby žijící ve společném obydlí a znásilnění, nedosáhnou na status zvláště zranitelné oběti. Nevztahují se na ně proto zvýšená ochrana a práva, jež by jim jako zvláště zranitelným náležela. Mezi ně patří například právo zvolit si pohlaví vyslyšající osoby, právo nesetkat se během prováděného úkonu s pachatelem nebo právo být zastoupen advokátem v roli zmocněnce hrazeným státem.

Současná zákonná definice zvláště zranitelné oběti zahrnuje děti. Velice často však ani ony v trestním řízení zmocněnce-advokáta nemají a jejich práva nejsou včas uplatňována. Děje se tak zejména v případech, kdy pachatelem trestného činu na dítěti je jeho zákonný zástupce, typicky v kauzách týrání svěřené osoby nebo pohlavního zneužití. Opatrovníkem dítěte je zde ustanoven OSPOD, který nemá kapacity potřebné k uplatňování práv dítěte v trestním řízení. Někdy je praxe taková, že OSPOD návrh na ustanovení zmocněn-

ce dítěti podá, avšak až s časovou prodlevou, během níž dítě zůstává bez odborného právního zastoupení, a některé potřebné úkony jsou zanedbány.

Jak jsem již zmínila, jedním z práv oběti trestného činu je požádat, aby byla při úkonech, jichž se účastní, provedena potřebná opatření k zabránění jejího kontaktu s pachatelem. Jestliže o to požádá zvláště zranitelná oběť, mají orgány činné v trestním řízení povinnost jí vyhovět, pokud to nevyklučuje povaha úkonu. V praxi však i tak běžně dochází k jejich setkání před a po úkonu. Před tím oběti uchráněny nejsou, přičemž jeho dopad na ně je stejně devastující, jako kdyby se s pachatelem setkaly během úkonu samotného.

S vědomím popsaných legislativních nedostatků pokračujeme v naší **snaze o změnu legislativy** a navrhujeme následující:

- **doplnění definice zvláště zranitelné oběti** o oběti znásilnění, pohlavního zneužití, týrání svěřené osoby a týrání osoby žijící ve společném obydlí;
- obligatorní **bezplatné zastoupení dětí advokátem** v roli zmocněnce a jeho přímé ustanovení soudem;
- **zamezení kontaktu oběti s pachatelem**, jak před, tak i po úkonech trestního řízení, nejen v jejich průběhu.

Jedním z námi učiněných kroků bylo vydání veřejného prohlášení, k němuž se připojilo 25 významných osob z výše jmenovaných i dalších profesí. Za jejich podporu a též usilovnou práci věnovanou obětem trestných činů jim děkujeme.

Veřejné prohlášení si můžete přečíst na stránkách **proFem**.

Simona Šimíčková

Zajímá Vás téma domácího a sexuálního násilí? Jste člověk, který se ve své praxi setkává s oběťmi domácího nebo sexuálního násilí a chcete zvýšit své kompetence pro práci s touto cílovou skupinou? Pracujete ve státních službách a rádi byste pro svůj tým uspořádali školení v podobě kurzu na míru? Pracujete na základní nebo střední škole a máte zájem o workshop pro své studenty?

I na příští rok pro Vás připravujeme kurzy akreditované Ministerstvem práce a sociálních věcí (MPSV). Kurzy jsou určeny především pracovnícím

a pracovníkům v sociálních službách v rámci povinného dalšího vzdělávání. Vhodné jsou ale i pro další pomáhající profese nebo pro ty, které tato témata zajímají.

Momentálně nabízíme tyto kurzy:

- Domácí násilí
- Sexuální násilí a právo
- Domácí násilí a rodinné právo

- Sexuální násilí a trauma
- Odškodňování a peněžité pomoc obětem trestné činnosti
- Práva obětí domácího a sexuálního násilí v rámci trestního řízení

Sledujte informace o vypsaných kurzech na [našem webu](#) nebo [facebooku](#).

Pro základní a střední školy pořádáme preventivní a osvětové workshopy. Pro více informací pište na email administrativa@profem.cz.

Nenašli jste v námi nabízených kurzech to právě pro Vás? Chcete kurz pro celou organizaci nebo pracoviště? Objednejte si u nás kurz na míru přímo odpovídající Vaším dosavadním zkušenostem a potřebám, napište nám Vaši představu na email administrativa@profem.cz.

KDO JE KDO – TÝM PROFEM

Naďa Gubová

V roce 2010 úspěšně ukončila studium na Pedagogické fakultě ZČU v Plzni, obor sociální práce a politika. V roce 2017 ukončila psychoterapeutický vý-

Tým odbornic a odborníků je pro fungování proFem a poskytování poradenství a podpory obětem domácího a sexuálního násilí klíčový. Bez našich sociálních pracovníc, právniček a právníků, terapeutek a vedení organizace bychom nebyli schopni naše služby poskytovat. V této rubrice proto vždy najdete medailonek jedné členky nebo člena týmu, abyste se mohli s naším skvělým týmem blíže seznámit. Při příležitosti jejího 10letého působení v proFem bychom Vám rádi představili sociální pracovníci a terapeutku Naďu Gubovou.

cvik „Cestou systemických terapií“. V průběhu své praxe se zúčastnila několika kurzů, workshopů a školení zaměřených na práci s traumatem, absolvovala akreditované kurzy „Základní krizová intervence“ a „Chatová krizová intervence“. Od roku 2017 poskytuje chatové poradenství na lince proFem. V naší organizaci začala působit roku 2010 jako sociální pracovníci a později také jako psychoterapeutka. Dále

působí v organizaci PRO Gaudia, kde poskytuje terapeutické služby onkologicky nemocným a jejich blízkým, a také spolupracuje s organizací Dismas, kde poskytuje psychologickou podporu rodinám, které čekají na svého člena ve výkonu trestu odnětí svobody. Ve svém volném čase ráda chodí s rodinou do přírody a cvičí jógu, a když zbyde ještě nějaký volný čas, čte severské kriminálky. (red)

PROFEM
— PRÁVO
— POMOC

www.profem.cz

FB: [profem.o.p.s](https://www.facebook.com/profem.o.p.s)

Instagram: [profem_o.p.s_](https://www.instagram.com/profem_o.p.s)

Vaše právo, ročník IV, č. 3
vychází v prosinci 2020

Zpravodaj organizace proFem – centrum pro oběti domácího a sexuálního násilí, o. p. s.

Zpravodaj vychází třikrát ročně

Ke stažení na <https://www.profem.cz/cs/vydali-jsme/zpravodaj>

Redakce: Simona Šimíčková, Lukáš Straňák, Eva Michálková, Barbora Bášťecká

Fotografie: pixabay.com, archiv proFem

Grafická úprava a sazba: Jana Štěpánová, RedGreenBlue

Objednávky přijímáme na:
administrativa@profem.cz

Zpravodaj je podporován Ministerstvem spravedlnosti.